αὐτοὺς μὲν παρεῖχον τῷ νομοθέτῃ προωδοπεποιημένους διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον· πολλὰ γὰρ ἔχει μέρη τῆς ἀρετῆς. τὰς δὲ γυναῖκας, φασὶ μὲν ἄγειν ἐπιχειρῆσαι τὸν Λυκοῦργον ἐπὶ τοὺς νόμους· ὡς δ' ἀντέκρουον, ἀποστῆναι πάλιν. αἰτίαι μὲν οὖν εἰσὶν αὗται τῶν γενομένων· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἁμαρτίας. ἀλλ' ἡμεῖς οὐ τοῦτο σκοποῦμεν, τίνι δεῖ συγγνώμην ἔχειν, ἢ μὴ ἔχειν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς. τὰ δὲ περὶ τὰς γυναῖκας ἔχοντα μὴ καλῶς, ἔοικεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, οὐ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐτῆς καθ' αὑτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαί τι πρὸς τὴν φιλοχρηματίαν. μετὰ γὰρ τὰ νῦν ῥηθέντα, τοῖς περὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσειεν ἄν τις. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν συμβέβηκε κεκτῆσθαι πολλὴν λίαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμπαν μικράν· διόπερ εἰς ὀλίγους ἥκεν ἡ χώρα. τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῶν νόμων τέτακται φαύλως. ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν, ἐποίησεν οὐ καλόν, ὀρθῶς ποιήσας· διδόναι δὲ καὶ καταλείπειν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις. καίτοι ταὐτὸ συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνως τε καὶ οὕτως. ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο, τῶν τε ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων, καὶ διὰ τὸ προῖκας διδόναι μεγάλας. καίτοι βέλτιον ἦν μηδεμίαν, ἢ ὀλίγην, ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. νῦν δ' ἔξεστι δοῦναί τε τὴν ἐπίκληρον ὅτῳ ἂν βούληται· κἂν ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος, ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν θέλῃ δίδωσι. τοιγαροῦν δυναμένης τῆς χώρας χιλίους ἱππεῖς τρέφειν καὶ πεντακοσίους, καὶ ὁπλίτας τρισμυρίους, οὐδὲ χίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν. γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν δῆλον, ὅτι φαύλως αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην. μίαν γὰρ πληγὴν οὐχ ὑπήνεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπώλετο διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν. λέγουσι δὲ ὡς ἐπὶ μὲν τῶν προτέρων βασιλέων μετεδίδοσαν τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐ γίνεσθαι τότε ὀλιγανθρωπίαν πολεμούντων πολὺν χρόνον· καί φασιν εἶναί ποτε τοῖς Σπαρτιάταις καὶ μυρίους. οὐ μὴν δὴ εἴτ' ἐστὶν ἀληθῆ ταῦτα, εἴτε μή, βέλτιον τὸ διὰ τῆς κτήσεως ὡμαλισμένης πληθύειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ὑπεναντίος δὲ καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιΐαν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διόρθωσιν. βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς πλείστους εἶναι τοὺς Σπαρτιάτας, προάγεται τοὺς πολίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι παῖδας. ἔστι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱούς, ἀφρου-

A ſeipſos legumlatori præſtabant aſſuefactos propter militarem vitam. multas enim continet virtutis partes. Mulieres autem fertur Lycurgus deducere conatus ad leges: at vbi repugnabāt, abſtinuiſſe. Cauſæ igitur factorum hę ſunt: itaque & huius peccati. Sed nos non id conſideremus, cui venia danda ſit vel nō danda, ſed rectúmne ſit an nō rectum. Quæ porro circa mulieres non bene ſe habent, videntur (vt B diximus ante) non ſolùm ipſa per ſe indecentiam quandam facere in republica, ſed impellere quoq. ad cupiditatem pecuniæ. Poſt illa enim quę nunc dicta ſunt, tuentes inæqualem rerum poſſeſſionem quis reprehendat? nam eorum quibuſdam hoc euenit, vt magnam nimium opulentiam haberent: aliis verò vt penitus exiguam: quapropter ad paucos deuenerunt agri. hoc autem ex eo accidit, quia malè C fuerat lege prouiſum. emere enim, aut vendere quod habeas, fecit non honeſtum. & rectè id quidem: ſed donare ac teſtamento relinquere conceſſit. atque idem accidat neceſſe eſt, per hunc modum & illum. Sunt enim mulierū ferè ex quinque partibus totius regionis duæ, multis hæredibus inſtitutis & traditione dotium magnarum. atqui melius erat, aut nullam D aut paruam, aut mediocrem eſſe conſtitutam. nunc autem licet donare ex teſtamēto cuicunque. & ſi nullo inſtituto hærede deceſſerit, hic cui voluerit, dat. Ex quo factum eſt, vt regio ſufficiens mille & quingentos equites alere, peditum verò triginta millia, ne mille quidem totos habeat, probauit autem res ipſa prauè apud illos in hac parte fuiſſe prouiſum: quoniā vna plaga ſuſcepta ciuitas ea corruit, nec E vltra pertulit ob hominum paucitatem. Aiunt etiam per tempora priorum regum nouos homines permultos donatos, ob numerum ciuium, qui bello diminuti fuerant ad augendum. & aiunt fuiſſe quādoque Spartiatis decem millia. & tamen ſiue ſint iſta vera, ſiue non ſint, melius eſt per adæquationem poſſeſſionum replere hominibus ciuitatem. Contraria etiam quodammodo eſt huic prouiſioni lex illa F circa prolem. volens enim legumlator quamplurimos fore Spartiatas, inducit multitudinem procreandam. Eſt enim lex, qui tres genuerit filios, eum eſſe